

Lapsiasiavaltuutettu

Oikeusministeriön vastaus lapsiasiavaltuutetun kysymykseen intersukupuolisten lasten oikeuksien turvaamisesta (LAPS/34/2025)

Lapsiasiavaltuutettu on 3.4.2025 esittänyt sosiaali- ja terveysministeriölle sekä oikeusministeriölle kysymyksen intersukupuolisten lasten oikeuksien turvaamisesta. Kysymyksessä kysytään, mihin toimiin sosiaali- ja terveysministeriössä sekä oikeusministeriössä on ryhdytty intersukupuolisten lasten koskemattomuuden turvaamiseksi heidän terveytensä kannalta tarpeettomilta toimenpiteiltä. Edelleen kysymyksessä kysytään, onko intersukupuolisten lasten asiaa ja siihen liittyvää lainsäädäntötarvetta ryhdytty tarkastelemaan sosiaali- ja terveysministeriössä ja/tai oikeusministeriössä, ja mikäli asiaa ei vielä ole edistetty, pyydetään perusteluita tälle sekä arviota tulevan tarkastelun aikataulusta.

Asian taustasta kysymyksessä tuodaan esiin muun muassa se, että ETENE (valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta) on vuonna 2016 suositellut, että ”ulkoisia sukupuoliominaisuuksia muokkaavat toimenpiteet toteutetaan vasta, kun lapsi itse voi määritellä sekä sukupuolensa että ottaa kantaa omaan seksuaalisuuteensa” (STM105:00/2014, 22.3.2016). Lisäksi kysymyksessä tuodaan esiin, että myös vuonna 2019 valmistuneessa oikeusministeriön selvityksessä intersukupuolisten ihmisten oikeuksista ja kokemuksista (Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2019:3), esitettiin suosituksena, että intersukupuolisiin lapsiin kohdistuvat lääketieteellisesti tarpeettomat sukupuolipiirteitä ”normalisoivat” leikkaukset ja muut toimenpiteet, jotka tehdään ilman lapsen tietoon perustuvaa suostumusta, tulee kieltää. Kysymyksessä tuodaan lisäksi esiin, että YK:n lapsen oikeuksien komitea ja YK:n ihmisoikeuskomitea ovat antaneet asiasta Suomelle suosituksia.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
 00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

09 1606 7730
 +358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
 oikeusministerio.fi

Kysymyksessä todetaan, että ”(v)iimeksi naisten sukuelinten silpomisen erilliskriminalisoinnin yhteydessä todettiin, että intersukupuolisten lasten asema edellyttää perusteellisempaa tarkastelua (HE 69/2024 vp, s. 52).

Oikeusministeriö toteaa, että kysymyksessä esiin tuodussa naisten sukuelinten silpomisen erilliskriminalisointia koskevassa hallituksen esityksessä todetaan esityksen lausuntopalautetta ja sen huomioon ottamista esityksessä koskevassa jaksossa tarkalleen ottaen seuraavaa:

”Useissa lausunnoissa pidettiin hyvänä sitä, että ehdotettu sääntely ulottuisi kaikkiin henkilöihin, joilla on naistyyppilliset sukuelimet, riippumatta heidän juridisesta sukupuolestaan. Sen sijaan vaikeita tulkintatilanteita todettiin useissa lausunnoissa liittyvän intersukupuolisten lasten asemaan. Monissa lausunnoissa katsottiin, että intersukupuolisille lapsille tehtäviin lääketieteellisiin toimenpiteisiin liittyy näkökohtia, jotka edellyttäisivät tarkempaa sääntelyä. Asia vaatisi perusteellisempaa tarkastelua kuin mikä tässä esityksessä on mahdollista. Toisaalta tämän esityksen tarkoituksena ei ole säännellä intersukupuolisten henkilöiden oikeuksista erityisesti.” (HE 69/2024 vp, s. 51–52). Esityksessä on ollut kyse muun ohella naisen sukuelinten silpomisen sekä silpomisen valmistelun säätämisestä rangaistavaksi erillisin rikoslain säännöksiin, ja kyseinen, vuoden 2025 alusta voimaan tullut uusi sääntely koskee kaikkia henkilöitä, joilla on naispuoliset sukuelimet, riippumatta heidän juridisesta sukupuolestaan. (ks. esim. esityksen s. 1 ja 33.)

Oikeusministeriössä ei ole vireillä intersukupuolisia lapsia koskevia hankkeita.

Kysymykset kuuluvat ensisijaisesti sosiaali- ja terveysministeriön vastuulle.

Osastopäällikkö

Ville Hinkkanen

Erityisasiantuntija

Sonja Sjöman

Jakelu

Lapsiasiavaltuutettu

VN/16465/2025-OM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: